

PREPPER PARADISE

26.03.—14.08.2022

Prepper Paradise

NL

Welkom in Prepper Paradise.

'Preppen' is een oud gebruik, een angstreactie-traditie die al eeuwen bestaat. De mens bereidt zich voor op grote catastrofes of zelfs het einde der tijden door ondergronds of achter dikke muren af te wachten tot het verwachte onheil komt of overwaait. Waarop we ons voorbereiden, is ook al eeuwenlang hetzelfde. Meestal natuurverschijnselen en steeds vaker rampen die de mens zelf direct of indirect veroorzaakt.

Terwijl de onzekerheden in de wereld zich opstapelen, groeit de *Doomsday Prepper*-subcultuur gestaag en kunnen we ons afvragen: zijn we zelf wel voorbereid?

Wat hebben we nodig, als we kunnen leren van de vele boeken, films, series die al decennialang het einde der tijden en de overlevingsstrijd als onderwerp behandelden? Eten, medicijnen, een veilig communicatienetwerk, een off-the-grid locatie, een moestuin, een watertank, een geigerteller? Wapens? Vrezen we voor wat we nodig hebben en misschien niet kunnen krijgen, of voor elkaar, in tijden van schaarste en wanorde?

En terwijl de onzekerheid in de wereld groeit en groeit, bouwt de rijke elite haar eigen toekomst: luxe bunkers, ondergrondse depots voor bezit, veilige oases in de uithoeken van de wereld, ver weg van waar het onheil waarschijnlijk het hardst zal treffen.

In *Prepper Paradise* kijkt Bureau Europa met design, architectuur en beeldende kunst als kritische vormen voor reflectie en discussie naar de toekomst die we niet kunnen, en bijna niet durven te voorspellen. Gaan we scenario's bedenken voor oplossingen, nieuwe leefwijzen? Gaan we preppen? En wat is dan struisvogel-politiek of toekomstrealisme?

EN

Welcome to Prepper Paradise.

'Prepping' is an ancient practice, a centuries-old fear-response tradition. Humans prepare for major catastrophes or even the end of time by hiding underground or behind thick walls and waiting for the expected calamity to blow over. What we prepare for has also been the same for centuries. Usually natural phenomena, but, increasingly, disasters caused directly or indirectly by humans.

As the world's vicissitudes pile up, the doomsday prepper subculture is steadily growing. And so, we can ask ourselves: are we prepared?

Given the many books, movies, and series that, for decades, have dealt with the struggle for survival and the end of time, the question remains: what will we need? Food, medicines, a secure communication network, an off-grid location, a vegetable garden, a water tank, a Geiger counter? Weapons? In times of scarcity and disorder, do we fear not being able to access necessities, or do we fear each other?

And as the world's insecurity grows and grows, the super-rich are building their own futures: luxury bunkers, underground depots for possessions, safe havens in far-flung corners of the world, miles away from where disasters are most likely to strike.

In *Prepper Paradise*, Bureau Europa looks at design, architecture and visual art as critical forms for reflection and discussion around futures we cannot, and almost dare not, predict. Are we going to devise scenarios for solutions and new ways of living? Are we going to prepare? And what are ostrich politics and future realism?

Introductie

Ward Janssen

NL

Prepper Paradise laat zien hoe kunstenaars, ontwerpers en architecten kijken naar een onvoorspelbare toekomst als gedachte-experiment. Wat als de toekomst vooral dystopie belooft? Een Apocalyps? Wat heb je nodig als de wereld brandt?

Een wereld in chaos zal onze zorgvuldig ontworpen en geregeerde leefomgeving totaal op zijn kop zetten. Heeft de onduidelijke toekomst die warme sciencefiction-glans als het op overleven aankomt of is het ieder voor zich zonder opsmuk? En hoe gaat design fiction, het design-genre van optimistisch toekomstdenken over innovatie en future building, om met de morsige realiteit van een Apocalyps? Misschien is beeldende kunst juist het aangewezen terrein om doemdenken als emotioneel vraagstuk grondig te herkauwen, lijnrecht tegenover de rol van de ontwerper die in de basis bestaat om oplossingsgericht te handelen en te denken.

De prepper is niet het onderwerp van deze tentoonstelling. De gemoedstoestand van de wereld waarin hij kan ontstaan is dat wel: een wereld waar de dreigende belofte van catastrofe en chaos terecht in de lucht hangt, en anders wel als toekomstbeeld veelvuldig uitgevent wordt om de maatschappelijke en sociale pikorde te wantrouwen. We leven in tijden van klimaatverandering, desinformatie en het afkalven van vertrouwen in de wetenschap, rede, diplomatie en pragmatisch handelen bij dreiging. In een wereld waar het leven van alledag meer op technologie is ingericht dan ooit kunnen we de aankomende ramp misschien vóór blijven als we snel genoeg door-innoveren. Of is die overtuiging juist escapisme?

De Apocalyps is daarbij als showtoneel al zo ingeburgerd in mainstream entertainment dat je gerust kan spreken van wijdverspreid dystopie-fetisjisme. Deze obsessie met rampspoed als filmisch toekomstbeeld is in de populaire cultuur is op zijn best een bijverschijnsel van onze onzekere tijd te noemen, of een theatraal afleidingsmanoeuvre van onze eigen angst in de chaos.

In Prepper Paradise is de leefwereld van de prepper, al dan niet terecht, het decor om opnieuw te denken over chaos om in te overleven en chaos om aan te grijpen om het leven opnieuw in te delen. Een nulpunt om pragmatisch een maatschappij opnieuw op te bouwen. En de prepper zelf? Een gedroomde, pragmatische homo universalis op vuilnisbelt Aarde; de heldhaftige protagonist van zijn eigen toekomstscenario. Te vaak een archetypisch visioen van de huisvader met een hart van goud en daadkracht als lijfspreuk. Wat is dit voor gedateerd personage?

De kunstwerken in Prepper Paradise onderzoeken, elk op eigen manier, mogelijkheden om onze cultuur en menselijkheid te waarborgen, onder de radar van een dreigende realiteit te duiken en op te laden. Of ze tonen de verwarrende chaos die al zo lang voorgesteld wordt in Apocalyps-entertainment, met een nieuw kritisch geluid. Prepper Paradise toont dystopische droombeelden in grote en kleine maten en gedachten over de menselijke neiging de realiteit te ontkennen of juist maar al te gretig te omarmen. En onze collectieve fascinatie voor een fictieve wereld die we niet willen erkennen, maar steeds vaker tegenkomen als realiteit. De Apocalyps bestaat ook in sprookjesvorm. Tot het zover is, moeten we bedenken hoe rouw en escapisme passen in onze tijd vol onzekerheid.

Introduction

Ward Janssen

EN

Prepper Paradise examines how artists, designers and architects look upon unpredictable futures as thought experiments. What if the future promises nothing but dystopia? Or worse, Apocalypse? And what will you need if the world goes up in flames?

A world in chaos will capsize our carefully designed and regulated habitat. When it comes to survival, will the uncertain future have that warm glow of science-fiction, or will it be a no-frills free-for-all? And how does design fiction, the design genre dedicated to thinking optimistically about innovation and future building, deal with the grim reality of an apocalypse? Since art tends to be the opposite of design's solution-oriented approach, perhaps it is the perfect medium for comprehensively reconsidering doom-mongering as an emotional issue.

Rather than focus on the prepper, this exhibition considers the mindset of a world that gives rise to this phenomenon. A world in which the imminent threat of catastrophe and chaos hangs like a sword of Damocles or is used to propagate distrust in existing institutions. We live in times of climate change, disinformation and the erosion of trust in science, reason, diplomacy and pragmatic action against looming threats. In a world where daily life is more technology-oriented than ever, we may be able to stay ahead of coming disasters if we innovate quickly enough. Or is such a conviction mere escapism?

The Apocalypse is now so ingrained in mainstream entertainment that one can safely speak of a widespread dystopia fetishism. In popular culture, this obsession with disaster as a cinematic vision of the future is at best a symptom of our uncertain times or a theatrical distraction from our fear of chaos.

In Prepper Paradise, the prepper's world is, rightly or wrongly, the backdrop for rethinking chaos as a means of survival and rebuilding society. And the prepper themselves? They are a dreamed-up, pragmatic homo universalis on rubbish dump Earth, the heroic protagonists of their own future scenarios. Too often, they are an archetypal family man with a heart of gold and decisiveness as his motto. What kind of outdated cliché is this?

The artworks in Prepper Paradise explore, each in its own way, the possibilities of safeguarding our culture and humanity and flying under the radar of a frightening reality to recharge. Alternatively, they reveal, with a new critical resonance, the confusing chaos that apocalyptic entertainment has long portrayed. Prepper Paradise offers dystopian dream images, large and small, and considers the human tendency to either deny reality or embrace it all too eagerly. It unveils our collective fascination for fictional worlds that, despite our denial, we increasingly encounter as reality. The Apocalypse also exists in fairy tales. But until it becomes a reality, we must consider how mourning and escapism fit into our age of uncertainty.

1

The Hydra

Meeus van Dis (NL), 2022

NL

Prepping gaat in de basis over vooruitdenken als mentaliteit, levensstijl en overlevingsmechanisme. De prepper verwijdt de wereld naïviteit en gebrek aan autonoom denken, terwijl we overspoeld worden met informatie die duidelijk, als totaal gelezen, aankomend onheil aantoont. Wat als het onheil toch onverwacht komt? Improvisatie is in dat geval een onderschatte kwaliteit die ook de ongeïnformeerde eenling de mogelijkheid kan geven de strijd aan te gaan met het lot. Wat als de Apocalyps voor de deur staat en de bouwmarkt godzijdank om de hoek is?

Het kunstwerk van Meeus van Dis speelt in op de dualiteit van waterkracht. De prepper wordt enerzijds aangespoord om zoveel mogelijk water op te slaan uit angst voor schaarste en tegelijkertijd uitgedaagd om zichzelf te beschermen tegen overvloed. Het resultaat is een overlevingscapsule die ad-hoc is samengesteld uit watertanks en de impact kan trotseren van rijzend zeewater en plotselinge vloedgolven. Een escape pod die functioneert als drijvende bunker. Met het tot stand komen van de pod is de vorm van de golfbreker onderzocht: een betonnen element dat wereldwijd gebruikt wordt bij de aanleg van dijken en pieren om impactschade van waterkracht te beperken.

Meeus van Dis ontwikkelde op vraag van Bureau Europa een kunstwerk dat de D.I.Y.-vraagstukken die bij het einde der tijden ongetwijfeld aan de orde komen ter harte neemt als artistieke vraag. Terwijl de betonnen architectonische hoogstandjes met ondergrondse autoparken en verwarmde binnenzwembaden al verrijzen voor de maatschappelijke elites in geïsoleerde gebieden, zo ver mogelijk van de logisch te verwachten crisislocaties, is de gemiddelde mens overgeleverd aan de toevallige combinatie van zelfredzaamheid en de middelen voorhanden.

EN

Prepping is fundamentally about thinking ahead as a mentality, lifestyle and survival mechanism. As we are inundated with abundant information that clearly indicates impending doom, the prepper criticises the world for its naivety and lack of independent thinking. What happens if disaster strikes unexpectedly? In such cases, the underestimated ability to improvise allows even the ill-informed loner to contend with what fate throws our way. What happens when the apocalypse is at the door and the hardware store is, mercifully, just around the corner?

The artwork of Meeus van Dis plays on the duality of water's power. On the one hand, preppers are compelled to store as much water as possible for fear of scarcity. At the same time, they have to protect themselves from the threat of its inundation. In response to this dilemma, the artist proposes a survival capsule constructed ad hoc from water tanks and can withstand the impact of rising sea levels and sudden tidal waves. This escape pod functions like a floating bunker. The pod's development required an investigation into the shape of breakwaters, a type of concrete barrier used worldwide in constructing dikes and piers to protect them from the force of waves.

Bureau Europa asked Meeus van Dis to develop an artwork that addresses the DIY challenges that will undoubtedly arise at the end of time. While the wealthy elites commission concrete architectural marvels, with underground car parks and heated indoor swimming pools, in locations expected to be as far as possible from anticipated calamities, the average person is at the mercy of the contingent combination of self-reliance and available resources.

2

Planet City

Liam Young (GB), 2021

NL

Architect, filosoof en kunstenaar Liam Young ontwierp *Planet City*, een stad voor tien miljard inwoners. In *Planet City* komt de mensheid samen, op een praktisch kluitje in de ultra-metropool zodat de planeet tijd krijgt om aan te sterken van de inmiddels onuitwisbare invloed van de mens op de aarde. Dat moderne tijdperk heeft daarom zelfs de naam antropoceen gekregen.

Design fiction, de designdiscipline waarin vooruitgekeken wordt naar praktische of filosofische toekomstvisies om de denk- en experimenteerruimte voor technologie- en innovatiedaadracht op te rekken, is een belangrijk designgebied in reactie op het antropoceen: een fascinerend schrikbeeld én onze dagelijkse realiteit. Ontwerpers, kunstenaars en denkers van onze tijd proberen zo goed zij bij machte zijn de grootsheid van het antropoceen als fenomeen te duiden en behapbaar te maken. Want de impact van de mens op de planeet heeft de mensheid als hoofdzaak overschreden.

In *Planet City*, de design fiction stad die van de mensheid een capsule van nederigheid ten opzichte van de natuur maakt, is de mens niet alleen terug gestapt van het wereldtoneel om herstel mogelijk te maken. Dagelijks vinden er rituele vieringen plaats om de mensheid in al haar verscheidenheid, nu cultuur en traditie ondergeschikt zijn aan de harde realiteit, zichzelf niet te laten vergeten. Terwijl *Planet City* als cocoon functioneert om de aarde te ontzien, is dit nog de enige overlevingskans van de mensheid om de haar eigen identiteit EN niet te vergeten. En ondertussen kan de aarde weer ademen. Of *Planet City* een ecomodernistisch klimaat-ghetto of een technologie-utopia is, blijft open voor interpretatie.

EN

Architect, philosopher and artist Liam Young designed *Planet City*, a metropolis for ten billion inhabitants. In *Planet City*, humanity coalesces in a practical cluster in the ultra-metropolis, gaining the planet time to recuperate from humankind's now indelible impact. To signify this influence, the current geological age is known as the Anthropocene.

Design fiction is a discipline that studies practical and philosophical visions of the future and aims to expand the scope for thinking and experimentation in dynamic technology and innovation. It is a key design area in response to the Anthropocene, which is both a fascinating spectre and our daily reality. Contemporary designers, artists and thinkers are attempting, as best they can, to make manageable and interpret the Anthropocene's sheer scale phenomenologically. The primary concern is humankind's impact on the planet rather than humanity itself.

Planet City is a design fiction city that turns humanity into a capsule of humility towards nature. It portrays humankind withdrawing from the world to allow for Earth's recovery. Ritual celebrations occur every day so that humanity, in all its diversity, does not forget itself now that culture and tradition are subordinate to an unforgiving reality. Though *Planet City* functions as a cocoon to save Earth, this is humanity's only chance to preserve its identities. In the meantime, Earth can breathe again. Whether *Planet City* is an ecomodernist climate ghetto or a technological utopia remains open to interpretation.

3

Tannhäuser Gate (not really now not anymore) Rustan Söderling (SE), 2018

NL

In *Tannhäuser Gate (not really now not anymore)* neemt Rustan Söderling de kijker mee naar een verwoeste FamilyMart supermarkt, in de nasleep van een fictieve catastrofe. Bedekt met mos en ranken zien we glazen toegangsdeuren waar oude hiërogliefen op zijn gekrast terwijl alles aan de binnenkant een lang vervlogen heden oproept: gratis Wifi, pinautomaten, reclame-affiches. Het landschap dat we ontdekken bestaat uit winkels en stalletjes waar naast de dagelijkse boodschappen souvenirs voor toeristen te koop zijn.

Terwijl de stoflagen lijken na te trillen hoort de kijker korte audio-fragmenten van vóór of ná de ramp: iemand analyseert de plek, onduidelijk als stem uit het heden of het verleden. Misschien kijken we mee met een antropoloog die in de nabije toekomst onderzoek doet? Een reportage van een journalist, tien jaar na Fukushima? Of horen we een voice-over die al tien jaar lang aan het afwezige winkelpubliek de laatste koopjes aanprijst?

Terwijl we het landschap steeds dieper betreden, komen we objecten tegen uit het verleden: winkelwaar maar ook relikwieën uit de Japanse cultuur, die nu naast de supermarktproducten ineens in een nieuwe desolate omgeving hun eeuwigheidswaarde moeten bevechten. Zo lijkt de film niet alleen de betrekkelijkheid van historische waarde te laten zien, de geschiedenis blijft zich immers steeds maar herhalen, maar ook de vergevorderde commercialisering van onze globale cultuur waarin culturen net zo snel door rampen uitgewist worden, als door de allesoverheersende kapitalistische consumentencultuur.

De mens die deze wereld bouwde, ontheemd van de natuur uitventte, en vervolgens verwoestte, is hier schittert als grote afwezige; de meest duidelijk aanwijsbare agressor. Zijn sporen zijn even vluchtig als opportunistisch, nog maar nauwelijks waardevol te noemen.

EN

Rustan Söderling's *Tannhäuser Gate (not really now not anymore)* is set in the aftermath of a fictional catastrophe and takes the viewer to a destroyed FamilyMart superstore covered with moss and vines. We see glass entrance doors scratched with ancient hieroglyphs. Everything inside evokes a bygone present: free WiFi, ATMs, advertisement posters. We discover the interior's retail establishments and stalls, where daily shopping items sit alongside tourist souvenirs.

While the layers of dust seem to vibrate, brief audio fragments fill the air. It could be someone analysing the scene, but whether the disembodied voices are from the past or the present remains unclear. Perhaps we are watching an anthropologist conducting field research in the near future? Or is it a journalist reporting ten years after Fukushima? Maybe we are listening to a recording that has been playing for the past decade, recommending the latest bargains to absent shoppers.

As we delve deeper into this desolate diorama, we encounter objects from the past, such as retail goods but also relics from Japanese culture, which have to compete alongside supermarket products for their eternal value. Alongside the relativity of historical significance – after all, history keeps repeating itself – the film seems to document the far-reaching commercialisation of a global civilisation where disasters and omnipresent capitalist consumerism eradicate culture.

4

Ark van Noach

Floor van het Nederend (NL), 2022

NL

Het meest herkenbare voorbeeld van Apocalypsvoorbereiding is waarschijnlijk de Ark van Noach. Het is een iconisch beeld: na door niemand geloofd te worden en Noach toch zijn immense ark afbouwt, komt heel het dierenrijk in setjes van twee tevoorschijn om zich in te laten laden, om na de zondvloed de aarde weer te bevolken. Het Bijbelse verhaal was al inspiratiebron voor talloze sciencefictionfilms en -series waar vliegende arken met mens (liefst de jeugdige, nieuwe generatie), flora (zadenbanken en laboratoria vol stekjes) en fauna (in ieder geval een kleine veestapel) de ruimte in gelanceerd worden om een nieuwe planeet te koloniseren en voor te bereiden op de grote oversteek van de rest van het achterblijvende volk. Dystopieverhalen maken altijd gretig gebruik van iconische verwijzingen en de ark is een sciencefiction icoon geworden, bovenop het bekende Bijbelverhaal.

Floor van het Nederend tekende op vraag van Bureau Europa een eigen ark-verhaal. In zijn visie is de ark een klein baken van hoop in een door water overgenomen wereld. Dobberend in de eindeloze watervlakte, soms overvallen door terugkerende tsunami's, torst het gevaarte de mensheid met al haar falen en schuld met zich mee, hopelijk in de richting drijvend van een nieuwe kustlijn, een veilig landschap waar de geschiedenis zich wellicht weer zal herhalen. Dat de natuur zich weer zal herstellen in een eigen balans betekent niet dat de mensheid hiermee gered is. De natuur trekt haar eigen plan, of de ark aankomt is een onbeduidend detail.

EN

The most recognisable example of preparing for the Apocalypse is probably Noah's Ark. It sets forth an iconic scenario in which Noah builds an enormous ark despite everyone's scepticism. Once complete, pairs from the entire animal kingdom, who will repopulate Earth after the flood, show up and board the ark. This biblical story has inspired countless sci-fi films and series in which humans (preferably the youthful, new generation) pilot a spaceship ark full of flora (seed banks and laboratories full of cuttings) and fauna (at least a small livestock population). The aim: to colonise a new planet and prepare for the great migration of those left behind. Dystopian stories eagerly adopt iconic references, and the ark and other familiar biblical stories have become science fiction staples.

Bureau Europa invited Floor van het Nederend to draw his own ark story. He renders it as a modest beacon of hope in a flooded world. Bobbing in the endless expanse of water, besieged by frequent tsunamis, the colossal structure carries humanity, with all its failures and guilt, hopefully towards new shores, a safe landscape where history is likely to repeat itself. The fact that nature restores its own balance doesn't mean it will save humanity. Whether the ark arrives is an insignificant detail. Nature has its own plan.

NL

De vele internetfora en websites gewijd aan de doomsday prepper-cultuur en zijn vele aanhangers geven een rijk inzicht in een enorme community met eigen producten, manifesten, beurzen en zelfs prepper-jargon. De community deelt zijn kennis liefst open source, wantrouwend als de prepper doorgaans is naar overheden en centraal aangestuurde kennis. De basisfilosofie van de prepper (in opleiding) wordt onderbouwd met vele pdf's van boeken die de prepper in spé kunnen bijspijkeren met weetjes en strategieën of moeten voorzien van een nieuw inzicht in de autonome mentaliteit van de prepper als zelfredzame strijder. De resources die je nodig hebt om te overleven gaan natuurlijk verder dan water, verblijf en voedsel: kennis is de beste eerste stap. Deze community heeft dus eigen 'lore', een kennistraditie die logische (zoals padvinder-handboeken) maar ook onverwachte titels tot het vaste repertoire rekent: *Edible Wild Plants* (1923) van Oliver Perry Medsger is een romantisch handboek voor het herkennen van eetbare planten dat een rijpe vrucht bijna erotische kwaliteiten toebedeeld; *Where There is No Doctor: A Village Healthcare Handbook* (1970) van David Werner is een wereldwijd verspreid handboek voor doe-het-zelf-E.H.B.O voor de meest uiteenlopende kwalen en ongelukjes (van slangenbeten tot schotwonden en voedselvergiftiging) en is in honderd talen vertaald terug te vinden in dorpshutten van het Amazone-woud tot de Vietnamese hooglanden, om Westerse geneeswetenschap zo breed mogelijk beschikbaar te maken; *The Art of War* (vijfde eeuw v. Christus) van de Chinese generaal Sun Tzu is het oudste bekende boek over militaire strategie, daarbij ook een handboek voor de gretige social-climber en strateeg in management en advocatuur en dus een semi-carrière-zelfhulpklassieker voor meedogenloze beïnvloeding in de breedste toepassingen.

In deze PDF-bibliotheek kunt u tien opmerkelijke titels uit de prepper-'lore' inzien, op USB-stick downloaden of uw titel naar keuze opgeven voor nazending per mail.

EN

The many internet forums and websites catering to adherents of doomsday prepper culture provide a rich insight into a vast community with its own products, manifestos, trade shows, and even prepper jargon. This community prefers its expertise to be open source, distrustful as the prepper usually is towards governments and centralised knowledge. Many PDF books are available to furnish the trainee prepper's basic philosophy. They can brush up on facts and strategies and learn new insights concerning the prepper's autonomous mentality as a self-reliant warrior. Of course, the resources you need to survive go beyond water, lodging and food: the best first step is knowledge. This community, therefore, has its own 'lore', a tradition of knowledge whose repertoire includes expected publications, such as the Boy Scout manual, and unexpected titles, such as Oliver Perry Medsger's romantic manual *Edible Wild Plants* (1923). David Werner's *Where There is No Doctor: A Village Healthcare Handbook* (1970) is a DIY first-aid manual for treating diverse ailments and accidents, including snake bites, gunshot wounds and food poisoning. It has been distributed worldwide and translated into 100 languages and is found in village huts from the Amazon rainforest to the Vietnamese highlands. *The Art of War* (fifth century BCE) by Chinese general Sun Tzu is the oldest known military strategy book and a manual for the avid social climber or management or legal strategist. It is thus an occupational and a self-help classic, offering ruthless influence across the broadest range of applications.

In this PDF library, you can view ten notable titles from prepper 'lore', download them onto a USB stick or receive your title of choice by e-mail.

NL

Over de Apocalyps en de roerige overlevingsstrijd tussen de vele verschillende soorten overlevers daarvan, zijn in de afgelopen decennia talloze boeken geschreven en films gemaakt. Dat de mens vooral de medemens als grootste bedreiging moet zien is hierin doorgaans de gemene deler.

Theo Triantafyllidis en Kostis Stafylakis organiseerden in december 2019, vlak voor de Covid-19 pandemie de wereld overviel, een LARP (Large Action Role Playing-game, een evenement waarin mensen een fictief scenario geïmproviseerd naspelen) over de strijd tussen groepen overlevenden van een globale ramp. In een dansstudio in Athene beeldden bevriende kunstenaars en acteurs een zorgvuldig uitgewerkt scenario van het post-apocalyptische strijdtoneel uit, waarin zij hun persoonlijkheden inruilden voor archetypische personages in de inmiddels klassieke verhaalstructuur van een stammenstrijd die past bij de chaos van overleven. Deels improviserend, met enkele instructies, stortten de acteurs zich op hun rol in een hysterisch doomsday prepper-spel. Ze ontwierpen hun eigen kleding, onderkomen, tools voor overleven en wapens voor de overlevingsstrijd en groepeerden zich in facties van overlevers: de 'preppers', de 'Boogaloo Bois' en de 'Golden Horde'.

In dit kritische maar groteske toneelstuk, dat tegelijk een banale kritiek op de klassenstrijd in overlevingstijd is, als ook een satire op dystopieverheerlijking in massa-entertainment, komen humor en cynisme samen in een chaotische cocktail van technologie-horror, feestelijke wanorde en maatschappijkritiek. Deze projecten zijn onderdeel van langlopend project *Readiness SAGA* waarin de kunstenaars telkens nieuwe hoofdstukken van hun dystopische sprookje verkennen in LARP-vorm op het snijvlak van mediakunst en performance art.

EN

In recent decades, countless books and films have appeared about the Apocalypse and the turbulent existential struggles between its many types of survivors. Typically, the common denominator is humankind should see their fellow humans as the greatest threat.

In December 2019, just before the Covid-19 pandemic struck, Theo Triantafyllidis & Kostis Stafylakis organised a LARP (Live Action Role Playing game where participants physically portray characters in a fictional scenario) about the struggle between offshoots of survivors of a global disaster. In an Athens dance studio, artist and actor friends enacted a carefully crafted post-apocalyptic battle scenario, trading their personalities for the archetypal characters of a now-classic narrative structure: tribal warfare seen through the prism of the chaos of survival. The performers improvise their roles around a given outline and plunge into a frantic doomsday prepper game. They also design their own clothing, shelter, survival tools and weapons. In the narrative, the survivors split into three factions: the Preppers, the Boogaloo Bois, and the Golden Horde.

This play is both critical and grotesque, simultaneously a banal critique of class struggles in times of survival and a satire of mass entertainment's glorification of dystopia. Humour and cynicism meet head-on in a chaotic concoction of celebratory disorder, social critique and technological horrors. These projects are part of the long-term project *Readiness SAGA* in which Triantafyllidis and Stafylakis combine LARP, media art and performance art to develop new chapters for their ongoing dystopian fairy tale.

7

Mountain Stronghold

Dennis de Bel (NL), 2022

NL

De mensheid bouwt zich al eeuwen ondergronds en achter zo dik mogelijke muren in om zich te wapenen tegen onheil. Ondergrondse steden, crisisvertrekken in kastelen en natuurlijk de oorlogsbunker. In recente tijden worden steeds vaker nieuwe locaties hergebruikt om onze huidige cultuur te waarborgen. Waar ooit rijkdommen in kluizen en schatkamers achter slot en grendel buiten bereik bleven, is de data-industrie nu aan zet om het data-goud van onze tijd veilig weg te stoppen. En hiervoor wordt veelvuldig gekeken naar architectuurrecycling. De grootste rijkdom van deze tijd is informatie, continu verhandeld tussen overheden, bedrijven en de hoogste bidder in het grijze midden. Zo is de data van ons informatietijdperk niet alleen letterlijk een blauwdruk van onze geglobaliseerde cultuur, maar eveneens een netwerk van schaduwstructuren van politieke en economische machtsgebieden.

Dennis de Bel toont in rijzige serverkasten, bekrast als grotwand- en, kleine miniaturen van bunkers van onze tijd: databunkers die vaak ingericht worden in hergebruikte, industriële architectuur. Zo kunnen ronkende servers draaien tot in de eeuwigheid in oude Sovjetbunkers, mijnen en steengroeves. Data heeft voor opslag ruimte, een lage temperatuur, isolement en rust nodig. De installatie *Mountain Stronghold* is een kleine catalogus van bunkers, als een almanak overzicht gevend in een veranderend landschap dat steeds extremer technologisch van aard en functie wordt. Deze nieuwe landschappelijke interventies bieden nieuwe infrastructuren voor macht en exploitatie, niet alleen van natuurlijke grondstoffen, maar nu ook van onze hedendaagse rijkdom: data zelf.

EN

For centuries, humankind has been planning against calamity by fortifying itself underground or behind the thickest possible walls. Underground cities, crisis rooms in castles and, of course, war bunkers are good examples of this. In recent times, novel locations are increasingly being reused to safeguard contemporary culture. Where riches once remained hidden away in safes and treasure chambers, now it is the data industry that must safely stash the informational proceeds of the present-day. And for this, architecture recycling is often seen as a solution. Data is now the world's most valuable commodity. It is continuously traded between governments, corporations and the highest bidder. The data of the information age is thus a blueprint of our globalised culture and a network of shadow structures of political and economic power.

Dennis de Bel presents miniatures of contemporary bunkers in tall server cabinets, scratched onto their surfaces as if on cave walls. Such data bunkers are often installed in reused, industrial architecture. Data storage needs low temperatures, isolation and calm. Thus throbbing servers can run forever in old Soviet bunkers, mines and quarries. *Mountain Stronghold* is an installation featuring a small catalogue of bunkers, an almanac in a landscape that is becoming increasingly technological in nature and function. These new landscape interventions provide innovative infrastructures for power and exploitation, not only of natural resources but also data, the source of much of today's wealth.

8

Animal Crossing: All Mine

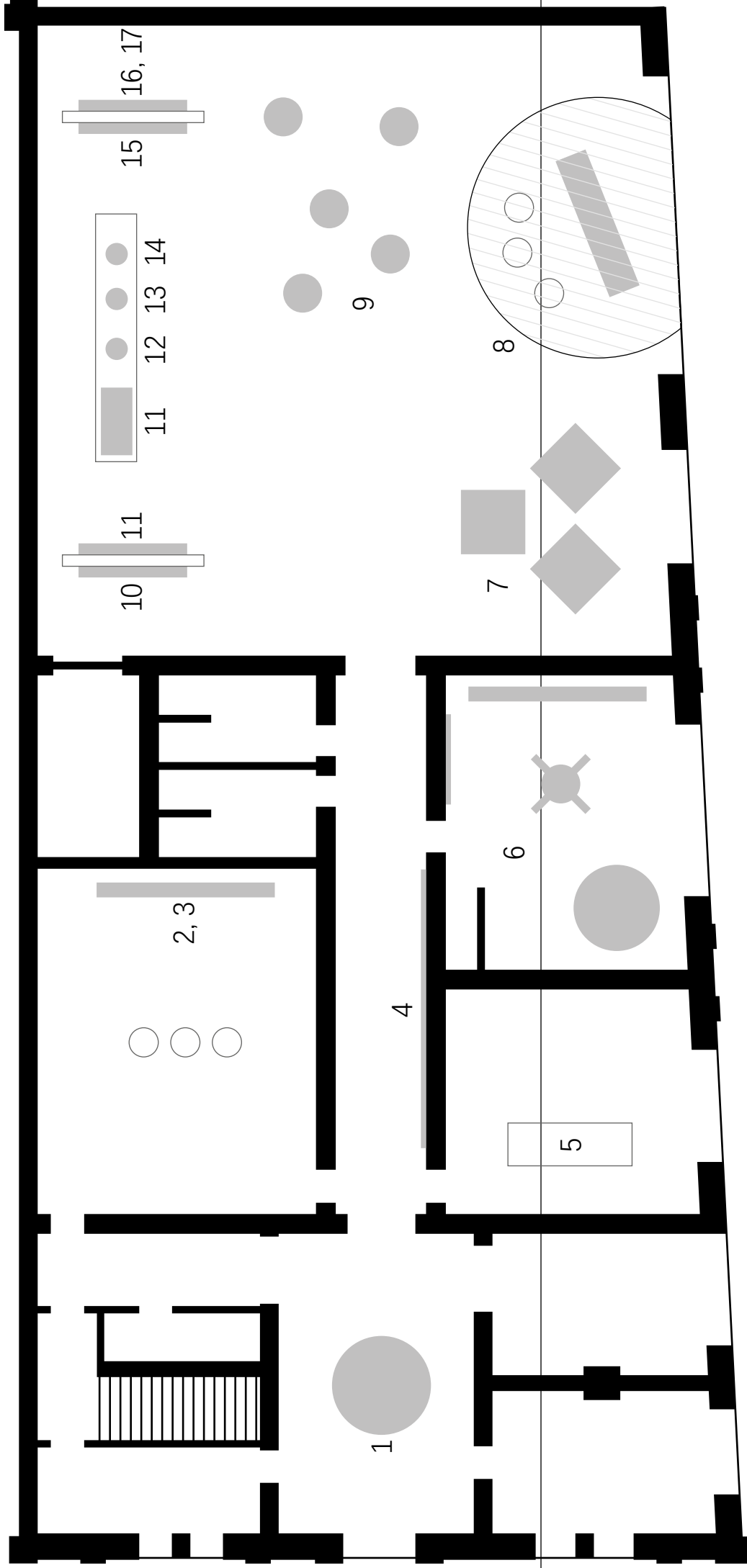
Brent Watanabe (VS), 2020

NL

Kunstenaar Brent Watanabe's kunstwerken zijn vaak take-overs (of 'mods', kort voor modifications) van bekende video games. In dit werk neemt hij het populaire Nintendospel *Animal Crossing* over, dat wereldwijd (tijdens de Covid-19 pandemie zeker) dagelijks door miljoenen mensen gespeeld wordt. In Watanabe's versie van *Animal Crossing*, een spel waarin vreemde diertjes een tuinlandschap ombouwen tot een perfect dorpje, wordt deze wereld een 'hoarding' universum waarin het belangrijkste doel vooral is dat de speler zoveel mogelijk verzamelt. Hoarders zijn de grenzeloze verzamelaars van onze tijd die, met of zonder kortingsbonnen, inslaan wat ze maar kunnen krijgen en zo enorme en toch vrij nutteloze voorraden opbouwen, tot ze erin verzuipen. Waarom? Dat blijft onduidelijk, hoarden gaat meer om de transactie-trofee van hamsteren dan om daadwerkelijk nuttig inkopen. Waar deze simpele, lieflijke game, eigenlijk een verhaal is over shoppen, is het in de handen van Brent Watanabe een kleurrijke, suikerzoete kritiek op dwangmatig consumentisme en verzamelwoede zonder logische functie. In *Animal Crossing* moet de gebruiker hard werken om steeds meer te kunnen kopen, in het kunstwerk hebben de diertjes die deze wereld bevolken zichzelf helemaal ingesloten, klemgezet tussen hun bergen van nutteloze aankopen, in hun groteske koopwoede. Ondanks de zoete pastelinten is zelfs deze Nintendo droomwereld een prepdomein geworden.

EN

Artist Brent Watanabe's artworks are often takeovers (or 'mods', short for modifications) of well-known video games. In this work, he takes over *Animal Crossing*, a popular Nintendo game, played daily by millions of people worldwide (at least during the Covid-19 pandemic), where strange animals transform a garden landscape into a perfect village. However, in Watanabe's version, this world becomes a 'hoarding' universe in which the player's primary goal is to accumulate as much stuff as possible. Hoarders are incessant collectors who, with or without discount vouchers, amass whatever they can and build up huge yet useless stockpiles that eventually overwhelm them – the reason why remains unclear. Hoarding appears to be more about the transactional trophy of squirrelling something away than beneficial purchasing. Though this seemingly guileless game is actually an allegory about shopping, in Brent Watanabe's hands, it becomes a brightly coloured, sugar-sweet critique, revealing the lack of logical function behind compulsive consumerism and frenzied hoarding. Whereas *Animal Crossing's* players have to work hard to increase their purchasing power, in the modified version, the creatures that populate this world have entirely enclosed themselves, imprisoned by the mountains of useless purchases from their grotesque shopping spree. Despite its syrupy pastel tones, even this Nintendo dream world has become a prepper terrain.

1. Meeus van Dis	11 Paul Kuipers
2. Liam Young	12. Ted Noten
3. Rustan Söderling	13. Dunne & Raby
4. Floor van het Nederend	14. Let Death Dance Again
5. PDF Bibliotheek	15. Whole Earth Catalog
6. Theo Triantafyllidis & Kostis Stafylakis	16. Bunkers and Swimming Pools
7. Dennis de Bel	17. Super Bunkers and Elite Dungeons
8. Brent Watanabe	
9. Stine Deja	
10. Paul Virilio	

9

Last Resort: Thermal Womb

Stine Deia, (DK), 2019

NL

Voorzichtig knipperend ontwaken vijf mensen uit hun langdurige slaap. Cryogenisch ingevroren hebben zij de sluimerstand van technologische narcose verkozen boven een realiteit die koste wat kost ontvlucht moest worden. Aan hun huid is de gestreden strijd af te lezen: ze zien er wat geblakerd (door de zon?) uit, ondervoed of uitgebleekt, met hier en daar kleine schroeiwondjes. Is dit de elite die in een andere tijd hoopte te ontwaken nadat de stofdeeltjes van een voor de kijker onbekende ramp neergedaald waren? Is het zoemen dat we horen de laatste ademstoot van een generator die het opgeeft en ontwaken ze alsnog te vroeg? In Stine Deia's installatie Thermal Womb vinden we geen antwoorden, slechts een fascinerend sciencefiction-tafereel van een overlevingsstrategie die in de toekomst ingezet kan worden, voor wie het zich kan veroorloven.

Cryogenic Preservation, een technologische service om je lichaam direct na het overlijden te laten invriezen, is een groei-markt met Alcor Life Extension Foundation in Arizona als een bekend voorbeeld en de voornaamste inspiratiebron van Stine Deia. Enkele honderden lichamen, hoofden of slechts alleen hersenen, zijn er op dit moment al (ondersteboven!) ingevroren terwijl de technologie om iemand na het ontdooien weer tot leven te wekken nog niet ontwikkeld is. Je moet er wel optimistisch in durven stappen, zoveel is zeker.

Het kunstwerk toont zowel een technologisch experiment dat transhumanisme erkent als mogelijk designvraagstuk voor de mens in crisis, alsook een bijna letterlijk scenario van escapisme in tijden van cataclysm. De mens geeft zich over aan technologie om te overleven en stelt de crisis-realiteit als probleem uit voor een later uit te vinden oplossing. Overmatige behoefte aan slaap is één van de sleutelsymptomen van depressie. Cryogenic Preservation-slaap verkiezen boven de realiteit is de beste struisvogeltactiek die technologie de mensheid mogelijk kan bieden in de nabije toekomst.

EN

Blinking tentatively, five people rouse from their long-term cryogenically frozen sleep. They have chosen the inertia of technological anaesthesia in order to avoid a reality that had to be escaped at all costs. Their skin has paid the price for undergoing this process, looking singed (from the sun?) or bleached, malnourished too, with minor scorch marks here and there. Is this an elite who hoped to awaken in another time after the dust particles of a disaster, unknown to the viewer, have settled? Is the humming we hear a dying generator's last vibrations? Have the people awoken too early? Though Stine Deia's Thermal Womb installation doesn't directly answer these questions, it is nonetheless a fascinating science fiction portrayal of a future that offers this survival strategy to those who can afford it.

Cryonics, the science of freezing all or part of the human body immediately after death, is a growth sector. Alcor Life Extension Foundation in Arizona is a well-known provider of this service and Stine Deia's main inspiration. Several hundred bodies, heads or just brains, have already been frozen (upside down!). However, the means of resurrection after thawing has yet to be developed. What is certain is cryonics requires optimism.

This installation reflects on both a technological experiment – recognising transhumanism as a possible design issue for humankind in crisis – and an almost literal scenario of escapism in times of cataclysm. To survive, humans surrender to technology and defer the crisis situation as a problem to be solved later. The excessive need for sleep is one of the key symptoms of depression. For the foreseeable future, postponing reality with cryonic slumber is the ultimate ostrich strategy that technology can offer humanity.

10

Bunker Archaeology

Paul Virilio (FR), 1975

NL

In *Bunker Archeology* (1975) richt stedenbouwkundige Paul Virilio zijn aandacht en camera op de onheilspellende maar fascinerende Duitse bunkers die verlaten liggen langs de kust van Normandië. Deze spookachtige herinneringen aan vernietiging en onderdrukking brachten Virilio ertoe de aard van oorlog en het bestaan te beschouwen. Virilio bespreekt de bunker als fenomeen die zowel de rust- en oplaad-plaats voor crisis is, als de logische baarmoeder van de oorlogsindustrie. Zeven jaar lang fotografeerde hij langs de noord-Franse kusten verlaten bunkers en fortificaties van het Duitse leger, beter bekend als de Atlantikwall.

Waar de bunkers ooit bij duizenden gebouwd waren als krachtige statements lagen ze er enkele decennia later al verlaten bij. Door het dikke beton waren ze vaak te duur om te verwijderen en door het verstuiven van het duingebied waren sommigen half begraven onder nieuw duinzand terwijl anderen juist hun fundering waren verloren, verzakten en als logge gevaartes half omvielen. Hulpeloos als schildpadden op hun rug, overgeleverd aan de tijd.

De uniformiteit van de bouwwerken laat zien dat het serie-architectuur is, functioneel en praktisch; maar als hulpeloze relikwieën van de Duitse dominantie zijn ze hun grootsheid kwijt en daardoor ineens bijna antropomorfisch te bekijken als vergeten reuzen met eigen persoonlijkheden. Als architectonische relikwieën en getuigen van de oorlogstrijd, doen ze nu ineens denken aan de stoïcijnse Moai beelden langs de kustlijn van Paaseiland. Wat ooit de oorlogsbaarmoeder was is nu een betonnen souvenir, even grotesk als roerend.

EN

Published in 1975, Paul Virilio's *Bunker Archeology* is an analysis and photographic portrayal of the menacing yet fascinating abandoned German bunkers along the Normandy coast. These haunting memories of destruction and oppression led Virilio to contemplate the nature of war and existence. Virilio discusses the bunker as a phenomenon that is both a resting place and repository of crisis. For seven years, he photographed abandoned German army bunkers and fortifications, better known as the Atlantic Wall, along the northern French coast.

Built in their thousands as powerful statements, the bunkers stood abandoned within decades. The thick concrete often made removing them too expensive, and drifting dunes left some half-buried under transient sand. Others slipped their foundations and subsided, like half-fallen hulking behemoths, helpless as upturned turtles at the mercy of time.

The buildings' uniformity demonstrates they are functional and practical examples of serial architecture. However, as hapless relics of German dominance, they have lost their grandeur and can be regarded as unheeded goliaths, each with their own personality. As architectural remnants and witnesses of war, they bring to mind the stoic Moai statues along Easter Island's coastline. What was once a wartime observation post is now a concrete souvenir, grotesque and fascinating in equal measure.

11 Host Edward Snowden! The Encryption of Space

Paul Kuipers (NL), 2020

NL

De digitale wereld is het grootste openbare leefdoorn dat grenzen en culturen overschrijdt, een systeem dat op vele verschillende lagen en binnen veranderende contexten opereert. De steeds verder vorderende digitalisering van de maatschappij beïnvloedt geopolitieke verhoudingen, de economische markten, journalistiek en sociale cohesie. Op zeldzame momenten wordt de wereld geconfronteerd met een klokkenluider die een grote steen in de vijver gooit als alarmsignaal, veelal tegen wil en dank van de heersende machtsstructuren.

Architect Paul Kuipers ontwierp met het project Host Edward Snowden! een speculatief, architectonisch labyrint dat zowel een thuis als schuilplaats voor de klokkenluider is, als langwerpige driedimensionaal doolhof tussen de voorgevels van statige Amsterdamse grachtenpanden verborgen. Als architectonisch ontwerp is het een ruimtelijk manifest verborgen in een publiek gebouw, waarbij transparantie en privacy continu in elkaar overlappen of vlak naast elkaar bestaan; tegengestelde realiteiten in één masterplan. Voor de sinds 2013 stateloze Snowden zou het een bunker en vrijplaats zijn, een plek om zijn visie te etaleren en broadcasten, midden in een wereldstad die een continu, vurig debat faciliteert buiten de deuren van deze crypte, en liefst binnen de zalen die het herbergt.

Misschien is de beste manier je te verbergen midden tussen de roerige realiteit als afleidende chaos, in een gebouw als versleuteld spiegelpaleis?

EN

The digital world is the largest public domain that crosses borders and cultures. A system that operates on many different levels and within changing contexts. Society's relentless digitisation affects geopolitical relations, economic markets, journalism and social cohesion. On rare occasions, the world is confronted by a whistle-blower who creates waves and sends alarm signals, often against the will of the ruling powers.

Host Edward Snowden!, designed by Architect Paul Kuipers, is a speculative architectural labyrinth that offers whistle-blowers both a home and hiding place concealed in an elongated three-dimensional maze between the facades of stately Amsterdam canal houses. This architectural design combines opposing realities in one overall plan, a spatial manifesto hidden in a public building where transparency and privacy continuously overlap and coexist. For Snowden, who has been stateless since 2013, it would be a bunker and sanctuary, a place to display and broadcast his vision. In the middle of a metropolis, it facilitates a continuous, fiery debate beyond the bunker's walls, but preferably from within the halls it houses. When confronted with a turbulent reality, perhaps the best place to hide is in a building whose distracting chaos is like an encrypted hall of mirrors.

12 7 Necessities: Trophy Helmet

Ted Noten (NL), 2013

NL

De Apocalyps en de daaropvolgende strijd laten zelden tot nooit ruimte voor enige non-functionele opsmuk. Waar de dystopische toekomst zeker een eigen visueel tafereel vertegenwoordigt, is de strijder als hoofdpersoon in een chaotisch slagveld doorgaans een ongeschoren, parkadragende mountain-man, type ruwe bolster en Zwitsers zakmes-dragend. Overleven kent geen glamour, maar zweetlucht en de geur van compost.

Ontwerper Ted Noten ontwikkelde in 2013 zeven objecten om de vrouw te wapenen in haar persoonlijke strijd in de maatschappij. Zeven noodzakelijke objecten om haar kracht te koppelen aan door seksuele objectificatie veroorzaakte bedreigingen. Deze *Trophy Helmet*, een sieraad en archetypisch totemobject, personifieert haar overlevingsdrang als praktische wapenuitrusting. Uitgevoerd in 3D-geprint plastic, gevoerd met bont en versterkt met metaal en edelstenen, is de helm uitgedost met radarapparaat, telescoop en nachtkijker. Waar de helm eigenlijk gemaakt is als semimilitair attribuut om de realiteit van de maatschappij van alledag te betreden, is het object vanuit een andere thematiek bekeken een kritisch visueel statement over de esthetisering van gevaar als filmisch domein van heroïeke strijd, met de vrouw in de hoofdrol. De vrouw die het draagt is klaar voor de jacht. Waar de vrouw in vertellingen van de Apocalyps doorgaans is gedegradeerd tot derderangs personage met zorgtaken en moederplicht als hoofdzaak, een klassiek huiselijke rol die vooral een baken van moederlijke veiligheid achter de strijdcolonnen vertegenwoordigt, is de vrouw die Ted Noten met zijn ontwerpen wapent, een hoofdrolspeler in haar eigen heroïsche strijd. Niet onderhevig aan de mannelijke protagonist, maar gretig, eigen-gereid zelfstandig en vechtlustig.

EN

The Apocalypse and its associated struggles rarely, if ever, leave room for decorative finery. While the visual tableau of dystopian futures may vary, their protagonists tend to be unshaven, rough-neck warriors clad in military jackets. Their survival skills and swiss army knife are all they need to withstand the ensuing chaos. Survival isn't glamorous: it's about body odour and understanding compost.

In 2013, designer Ted Noten developed seven objects to arm women for their societal struggles. Seven necessary objects to brace her against sexual objectification. The *Trophy Helmet* is both jewellery and an archetypal totem. It infuses practical armour with a feminine survival instinct. The helmet is made from 3D printed plastic, lined with fur and reinforced with metal and gemstones, and it comes equipped with radar, telescope and night vision goggles. It is intended as a semi-militarised accessory for tackling the realities of our society, a critical visual statement about how women can defend themselves against everyday dangers. The woman wearing this helmet is ready for the hunt. She stands in stark contrast to how apocalyptic narratives portray women as tertiary characters underscored by solicitude and motherhood. Such portrayals serve only to signify traditional domesticity, offering a beacon of maternal security behind the battle scenes. However, the woman Ted Noten arms with his designs is a leading protagonist in her own right, fighting her own heroic struggle. She isn't beholden to a male hero but eager, headstrong, independent and pugnacious.

13 Huggable Atomic Mushroom

Dunne & Raby (GB), 2004—2005

NL

De *Huggable Atomic Mushroom* is een speelgoedknuffel van een van de grootste traumabeelden uit onze collectieve herinnering van de twintigste eeuw: de paddenstoelwolk die te zien is na een atoomaanval, een visueel monument voor de absolute annihilatie van de Japanse cultuur door de atoomaanval op Hiroshima en Nagasaki in 1945. De paddenstoelwolk vertegenwoordigt, misschien juist door haar herkenbare, visuele eenvoud, duidelijker dan welk beeld of welke getuigenis dan ook, het schrikbeeld van de ultieme destructie waar de mensheid toe in staat bleek te zijn.

Dunne & Raby presenteerden de *Huggable Atomic Mushroom* als deel van hun productlijn *Design for Fragile Personalities in Anxious Times*, die bestond uit verschillende huishoudelijke objecten om de angstige mens, in paniek over de huidige stand van zaken, handzame tools te geven om hun angst te omarmen. Een therapeutisch middel voor helende confrontatie. Zoals de ontwerpers redeneerden: waarom behandelen we angst als emotie om mee te leven doorgaans als irrationeel, als er niet een acute aanleiding is? Is angst niet veel beter rationeel en dus letterlijk te behandelen als je het als ontwerpvragestuk beschouwt? Dus omarm de angst met een knuffel die precies laat zien waar je bang voor bent.

Een ander designproduct uit de serie was *Hide Away Furniture*, objecten die je in je huiskamer kan plaatsen waarin je je kunt verstopten, achter verborgen panelen in foetushouding, zodat je onzichtbaar maar wel praktisch in zacht pluche in een geluidsdichte ruimte je paniek kan uitzitten. De knuffel is gemaakt in meerdere maten zodat je, afhankelijk van je emotionele toestand, de knuffel kan kiezen die past bij je angstgevoel van dat moment.

EN

The *Huggable Atomic Mushroom* is a cuddly toy of one of our collective memory's most traumatic images from the twentieth century: the mushroom cloud of a nuclear attack. It serves as a visual monument to the nuclear annihilation of the Japanese cities of Hiroshima and Nagasaki in 1945. Perhaps it is because of the mushroom cloud's recognisable visual simplicity that it represents, more powerfully than any image or testimony, the spectre of humanity's capacity for ultimate destruction.

Dunne & Raby's *Huggable Atomic Mushroom* is from their *Design for Fragile Personalities in Anxious Times* product line. It comprises various household objects to give anxious people, panicked about life's current predicaments, handy tools to embrace their fears – a therapeutic agent for healing confrontation. The designers reasoned: why do we tend to consider living with anxiety irrational in the absence of an acute cause? If we treat fear as a design issue, isn't it much easier to treat it rationally and thus literally? As such, let's embrace the fear with a hug and reveal what exactly we are afraid of. The cuddly toy is made in several sizes so that you can choose the one that matches your emotional state and anxiety at a particular moment.

The other product from this series is *Hide Away Furniture*, a range of living-room compartments that address the fear of abduction by allowing you to hide in empowering postures that are the opposite of the foetal position. In doing so, you can sit out your panic unseen behind the panels of a practical soundproof vessel fitted with soft, plush upholstery.

14 Would Flowers put fake Humans on their Graves?

Let Death Dance Again (NL), 2021

NL

Dit rouwboekje is geschikt met bloemen uit Volgermeer, een in 2011 gesticht natuurrecreatiegebied ten noorden van Amsterdam. Vlak onder de grond, onvoorstelbaar door de natuurlijke rijkheid bovengronds, ligt een immense dumpplaats van giftig afval, bedekt met een dun folie. Dit oude veengebied, was sinds de jaren 1920 de belangrijkste afvaldump van Amsterdam, niemandsland voor de industrieel en zijn chemisch afval, gelegen in de achtertuin van de hoofdstad. Waar nu de natuur als sociale ontmoetingsplek moet dienen voor de uitdijende stad, ligt de rotte geschiedenis op nog geen meter diep graven onder de oppervlakte.

De dreiging van klimaatverandering laat de mensheid op een nieuwe manier haar relatie tot de natuur evalueren. Het antropoceen is het huidige geologische tijdperk met de onuitwisbare invloed van de mensheid op de planeet. Anders dan zichzelf zien als middelpunt van de natuur, aan het roer van ruimteschip aarde, is het nu pertinent dat de mens haar eigen rol als veroorzaker van het antropoceen erkent. Met de acceptatie van het antropoceen als gevolg van menselijk handelen, van planetaire roofoverval, liggen twee reacties voor de hand: verander de relatie tussen mens en natuur tot een nieuw gedefinieerde harmonieuze symbiose én erken de functie van rouw in dit proces.

Let Death Dance Again onderzoekt oude en nieuwe poëtische en antropologische rituelen om de dood te herwaarderen als natuurlijk onderdeel van het leven en in het rouwproces dat onderdeel is van onze huidige klimaatcrisis. Het herdenken van het klimaat dat verloren gaat zorgt ervoor dat de grootsheid van klimaatverandering een minder abstract gegeven is en daardoor beter begrepen en, vooral, gevoeld wordt.

EN

This funeral bouquet comprises flowers from Volgermeer, a natural recreation area north of Amsterdam founded in 2011. However, a rotten history lies less than a metre beneath Volgermeer's surface. It contains an immense dumping ground for toxic waste covered with a thin protective layer. Nowadays, nature has to serve as a recreational meeting place for the expanding city, but in the 1920s, this old peat bog became Amsterdam's main waste dump. Situated in the capital's backyard, it was a no man's land for the city's industrial and chemical waste. Today, this seems unimaginable given the area's thriving nature.

The threat of climate change is forcing humanity to re-evaluate its relationship to nature. The Anthropocene, the proposed name for the current geological era, is so-called because of humankind's permanent mark on the planet. Rather than putting itself at the centre of nature, at the helm of spaceship Earth, humanity must acknowledge its role as the Anthropocene's causal agent. Therefore, two responses are appropriate: humankind and nature must once again be symbiotic, and nature's current demise should and must be mourned.

Let Death Dance Again investigates poetic and anthropological rituals, old and new, to re-evaluate the grieving process accompanying the climate crisis and death as a natural part of life. Remembrance of lost climate makes the enormity of climate change less abstract, better understood and, above all, felt.

15 Whole Earth Catalog

Stewart Brand, 1968—1972

NL

In de massale naoorlogse opkomst van de consumententechnologie, later met Silicon Valley als nieuwe kern van de wereld, werd een veelbetekenend counterculture magazine gelanceerd: van 1968 tot 1972 beloofde de Whole Earth Catalog de lezer 'access to tools' om zelfredzaam te overleven. Het magazine was zowel postordercatalogus, idealistisch manifest als kritisch discussieplatform. Op elke cover stond een NASA-foto van de aardbol vanuit de ruimte gefotografeerd, als reminder hoe klein en fragiel de mini-biotop planeet Aarde, 'the blue marble', in het universum daadwerkelijk is. De wijze waarop de Whole Earth Catalog visie koppelde aan een infrastructuur van kennis en middelen, is sinds de opkomst van het internet vaak vergeleken met de rol en visie achter Google als centraal platform binnen het mainstream internet, al dan niet vanuit ideologische beginselen uitgegroeid tot technologische wereldmacht. De idealistische counterculture beweging waarvan Whole Earth Catalog een iconisch middelpunt was, werd in *The Californian Ideology* (Barbrook & Cameron, 1995) beschreven als vroege, kritische tegenbeweging tegen het dominante, neoliberale karakter van de moderne, technologische netwerkmaatschappij en -utopie.

Oprichter Stewart Brand (1938) blijft tot op heden één van de mythische geestelijken vaders van de technocultuur en voorvader van het internet als tool voor globale kennisdeling en -opbouw. Decennia later zou Brand één van de schrijvers van *An Ecomodernist Manifesto* (2015) zijn, de basisfilosofie voor de ecomodernistische ideologie die voorschrijft dat natuur en klimaat juist gesteund worden door optimale technologische innovatie, in tegenstelling tot de leidende opvatting in het mainstream klimaatdebat dat technologie en innovatie vooral aan banden gelegd moeten worden om het klimaat te ontzien.

EN

Set against the backdrop of the massive post-war rise of consumer technology that ushered in Silicon Valley as the new global nexus, a highly significant counterculture magazine appeared. From 1968 to 1971, the Whole Earth Catalog promised the reader 'access to tools' for self-reliant survival. The magazine was a mail-order catalogue, an idealistic manifesto, and a platform for critical discourse. Each cover featured a NASA photo of the globe as a reminder of how small and fragile the mini-biotope of planet Earth – 'the blue marble' – in the universe really is. The Whole Earth Catalog coupled forward-looking thinking with an infrastructure of knowledge and resources. It was also an iconic centrepiece of the idealistic counterculture movement. *The Californian Ideology* (Barbrook & Cameron, 1995) describes this movement as an early critical backlash against utopia and the dominant neoliberal nature of the modern network society. With the advent of the internet, the Whole Earth Catalog has often been associated with the vision behind Google and its role as a central platform within the mainstream internet. Whether from ideological principles or not, Google has now become a technological world power.

To this day, Stewart Brand, the magazine's founder, remains one of the mythical, spiritual founders of technological culture and a forerunner of the internet as a tool for the production and sharing of knowledge globally. In 2015, Brand was one of the authors of *An Ecomodernist Manifesto*. Its underlying philosophy recommends that optimal technological innovation supports nature and the climate. This is in contrast to mainstream thinking on the climate debate, which advocates curbing technology and innovation in order to protect the environment.

16 Bunkers and Swimming Pools

NL

Op internetfora en microblogging platforms als Reddit en Tumblr worden al sinds de begindagen van deze online vrijplaatsen voor kritiek en vertier veelvuldig kritische memes gemaakt en verspreid. Deze collectie beelden van een anonieme maker, maakt met een eenvoudige en kraakheldere combinatie van beeld en tekst de klassenongelijkheid aan de basis van de voorbereiding op globaal onheil duidelijk. We zien esthetische foto's van luxe architectuur, misschien uit een makelaarsbrochure of een architectuurtijdschrift? Minimalistisch vormgegeven zijn deze binnenzwembaden in luxe villa's voor de allerrijksten zo ver van de wereld verwijderd in rijkdom en gevoel van locatie dat ze net zo goed onder de grond in luxebunkers te vinden zouden kunnen zijn. De teksten die over de foto's geplaatst zijn, zijn gevonden op afgesloten deuren van opslagplaatsen voor radioactief afval. Wie het ook was die deze deuren hopelijk voorgoed sloot, en zo het levensgevaarlijke afval voor het nageslacht zo diep mogelijk verstopte, liet in een klaarblijkelijke opwelling van diepe schaamte een boodschap achter voor de toekomstige generaties die met dit radioactiviteitsprobleem opgezadeld worden. Wie over honderd, tweehonderd, misschien duizend jaar overweegt deze deuren te openen, leest eerst een excuus uit onze huidige tijd: 'This is not a place of honor' en 'What is here was repulsive and dangerous to us'.

EN

From the outset, internet forums such as Reddit and microblogging platforms such as Tumblr have been online havens for criticism and entertainment, as well as the proliferation of critical memes. This collection of posts by an anonymous author exposes through a crystal-clear and straightforward combination of image and text the class inequality at the heart of preparations for a global cataclysm. We see aestheticised photos of luxury architecture, perhaps from a real estate brochure or architecture magazine. These minimalist indoor pools in lavish villas designed for the super-rich are so far removed from the everyday world, both in the sense of wealth and location, that they might as well be found in opulent bunkers underground. The texts placed over the photos are culled from the locked doors of radioactive waste storage depots. In an apparent fit of abject shame, whoever closed these doors – hopefully permanently hiding the hazardous waste as deeply away as possible – left a message for the future generations who will be saddled with this radioactivity problem. Anyone considering opening these doors in a hundred, two hundred, or even a thousand years will first read avowals from the past: 'This is not a place of honour', 'What is here was repulsive and dangerous to us'.

NL

De invloed van de mens op de Aarde, een geologisch tijdperk aangeduid als het Antropoceen, wordt naast o.a. ongebreideld consumentisme en falend energiebeleid, steeds vergroot door innovatieve technologieën. Vanuit de glazen campussen van Silicon Valley wordt de consument lekker gemaakt voor steeds nieuwere en onmisbare technologische producten en services die digitale technologie steeds dieper in de maatschappij en ons dagelijks leven integreren. De platformeconomie, gadgetverslaving en een sociaal communicatienetwerk dat desinformatie en digitale propaganda maar al te goed faciliteert, zijn maar enkele voorbeelden.

De economische elite die deze innovatiehause enthousiast aanwakkert en met *venture capital* financieel mogelijk maakt is ook op de toekomst voorbereid: terwijl de laatste jaarcijfers nage-rekend worden, belt de tech-CEO met zijn makelaar. In de uithoeken van de wereld, waar een globale ramp minder impact zal hebben op het overlevingsklimaat, worden in rap tempo nieuwe oases voor deze economische elite uit de grond gestampt: luxe bunkers met ondergrondse depots voor bezit, parkeergarages voor het verzamelde wagenpark, meditatie-ruimtes en thuisbioscopen. In Nieuw-Zeeland spreekt men zelfs al van een nieuwe kolonisatiegolf: makelaars van miljonairsopstrekjes met bunkerwaliteit verdelen het lokale natuurschoon alvast als back up leefdomein voor hoogste bidder. Top-architecten scoren aanzien met prachtige artist impressions. Escapisme is een innovatie-groeiemarkt.

De echt vooruitstrevende tech-toekomstvisionair kijkt verder: koopt met NFT's, digitale eigendomslicenties, een villa op Mars, boekt vast een oefen-ruimtevlucht met SpaceX. En natuurlijk is een ramp een investeringskans (*never waste a good crisis*) bij uitstek. Nieuwe leefomgevingen op zee worden als luxekolonies onderzocht als architectonische utopieën. Het Seasteading Institute ontwikkelt drijvende steden buiten territoriale wateren, mobiel om weg te drijven van politieke invloed-sferen. Elon Musk lanceerde een speciale Teslalijn: de Cybertruck. Deze familie-tank middenklasser doet het goed bij Apocalyptische tegenslag en is voor de hogere middenklasse prima betaalbaar (en van staal en onbreekbaar glas gemaakt). Ook als show-auto bij een weekendtripje, met barbecue in de achterbak ingebouwd. Je kunt op het moment suprême je eigen getaway car ongetwijfeld leasen, survival chique.

EN

Man's influence on planet Earth, reflected in a new geological era speculatively dubbed the Anthropocene, is magnified by innovative technologies. From Silicon Valley's sleek glass campuses, consumers are tantalised by ever newer and indispensable technological products and services that integrate digital technology ever deeper into society and daily life. The platform economy, gadget addiction and social communication networks that facilitate disinformation and digital propaganda are just a few examples.

The economic elite, which enthusiastically fuels this innovation boom and makes it financially possible with *venture capital*, is also prepared for the future. While the latest annual figures are being calculated, the tech CEO calls his estate agent. In the remote corners of the world, where a global disaster will have the least impact on the conditions for survival, new oases for this economic elite are rapidly appearing. Such luxury bunkers have underground storage facilities for possessions, parking garages for a fleet of vehicles, meditation rooms and home cinemas. In New Zealand, there is even talk of a new wave of colonisation. Brokers of bunker quality shacks for millionaires are already divvying up the area's natural beauty as a nest egg for the highest bidder. Top architects score prestige points with beautiful artist impressions. Escapism is an innovation growth market.

The truly progressive tech visionary will look even further afield, buying a villa on Mars by trading NFTs, digital certificates of ownership, and booking a practice flight with SpaceX. And, of course, a disaster is an investment opportunity par excellence – never waste a good crisis. New living environments at sea are being investigated as luxury colonies and architectural utopias. The Seasteading Institute develops floating cities outside territorial waters, floating away from political spheres of influence. Elon Musk recently launched the Cybertruck, a special line of Tesla vehicles made of steel and unbreakable glass. This family tank of a utility truck is ideally suited to apocalyptic conditions and very affordable for the upper-middle class. With its barbecue built into the trunk, it's also the perfect vehicle for showing off on a weekend trip. When you most need it, you will be able to hire your survival-chic getaway car.

Colofon | Credits

Gastcurator | Guest curator Ward Janssen
Supervisor | Supervisor Floor van Spaendonck
Vormgever | Design Stéfán Schäfer (Let Death Dance Again)
Assistent | Assistant Remco Beckers
Productie | Production Ilona van den Brekel
Teksten | Texts Ward Janssen
Film | Film Sam Nemeth
Vertaling | Translation JLC Coburn
Communicatie | Communication Myrthe Leenders
Opbouw | Construction Fran Hoebergen, Charlotte Koenen,
Bo Oudendijk, Emanuel Riksen

Met werken van | With contributions by Dennis de Bel,
Stewart Brand, Stine Deja, Meeus van Dis, Dunne & Raby, Paul
Kuipers, Floor van het Nederend, Ted Noten, Let Death Dance Again,
Rustan Söderling, Kostis Stafylakis & Theo Triantafyllidis, Paul Virilio,
Brent Watanabe, Liam Young

Met dank aan | Thanks to Designmuseum Den Bosch,
Mieke Gerritzen, Geert Lovink (Institute of Network Cultures),
Onassis Foundation, Patricia de Vries (Rietveld Academy)

Deze tentoonstelling wordt gul ondersteund door |
This exhibition is generously supported by Gemeente Maastricht,
Provincie Limburg, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds 21

**bureau
europa**

Platform
voor
architectuur
& design

FONDS 21

Gemeente Maastricht

provincie limburg

**creative
industries
fund NL**

**bureau
europa**

Platform
voor
architectuur
& design